

Få vågade ifrågasätta den

Hösten 1992 rådde något som närmast kan liknas vid ett intellektuellt undantagstillstånd i Sverige. Att ifrågasätta den fasta växelkursen sågs nästan som landsförräderi.

Hela det svenska etablissemanget slöt upp bakom riksbankschefen Bengt Dennis. Inklusivt medierna. Inklusivt denna tidning. Inklusivt undertecknad.

Som reporter på den numera nedlagda Finanstidningen var jag bergfast övertygad om att fast växelkurs var det enda rätta. Samtidigt måste jag förstås göra mitt jobb. Bland annat att referera vad som sades ute på den internationella valutamarknaden, där man inte var lika övertygad om det kloka i kronförsvaret.

Till tvivlarna hörde Darren Cullen,

analytiker på den amerikanska investmentbanken Salomon Brothers och ansvarig för bevakningen av den skandinaviska ränte- och valutamarknaden.

”Det finns en viss risk för en svensk devalvering. Just nu undersöker vi om den svenska kronan är rätt värderad. De preliminära resultaten tyder på att kronan är övervärderad till mellan 10 och 15 procent vid den rådande växelkursen”, sa han i en intervju den 28 augusti 1992.

Utskälld av Riksbanken

Samma dag blev jag uppringd och utskälld av en riksbankstjänsteman, som ansåg det vara oseriöst att citera ”en oseriös bedömning av en oseriös analytiker”.

Liknande uppläxningar drabbade oss flera gånger då vi refererade vad som

Norman Lamont,
före detta
brittisk finans-
minister.

sades och skrevs av utländska investmentbanker.

Få vågade avvika

På hemmaplan var det betydligt färre som öppet vågade kritisera valutapolitiken.

En av dissidenterna på den borgerliga kanten var Timbroekonomen Rolf Englund.

”Om regeringen inte låter kronan flyta är risken alltmer överhängande att marknaden kommer att se till den saken. Det blir genant för de ansvariga i nuvarande och tidigare regeringar men är ingen nationell katastrof”, skrev han i en debattartikel den 28 augusti.

Sedan Finland hade gått över till flytande växelkurs var det fler som

fasta växelkursen

började ifrågasätta det vettiga i att strama åt i en konjunkturedgång.

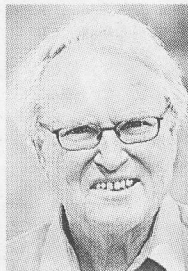
”Vad Riksbanken försvarar är inte vår svenska valuta, utan ett felaktigt pris på denna valuta. Ett för högt pris närmare bestämt”, skrev den marknadsliberale professorn Sven Rydenfelt i SvD den 11 september.

Socialdemokraterna höll tyst

Från socialdemokratiskt håll hördes heller inte många invändningar.

En avvikare var den tidigare FN-ambassadören Anders Ferm, då chefredaktör för tidningen Arbetet i Malmö. På ledarplats argumenterade han för att kronan borde släppas fri.

Även inom näringslivet var det få som vågade säga ”D-ordet” högt. Ett undantag var Modos dåvarande koncernchef

Assar Lindbeck,
professor.

Bernt Löf. Nordbankens chefsekonom Nils Lundgren varnade också:

”Enligt min mening är argumenten mot att låta kronan falla mycket tunga, men inte tyngre än argumenten mot att försöka uthärda med räntor på de nivåer som råder nu”, sa han i oktober.

Assar Lindbeck valde att tiga

Andra professionella bedömare höll för det mesta tyst.

”Jag bestämde mig för att inte späda på valutaspekulationen”, skriver professor Assar Lindbeck i sina memoarer.

Men han kritiserar inte sin kollega Nils Lundgren för det.

”Inte ens i dag, 20 år efteråt, kan jag avgöra vem av oss som valde det etiskt bästa alternativet.”

GUNNAR ÖRN